

Erasmus +

Національна команда експертів з реформування вищої освіти України

ЗАХАРЧЕНКО В.М.

проректор з науково-педагогічної роботи
Національного університету
“Одеська морська академія”

Розроблення освітніх програм на основі стандартів вищої освіти: *досвід та проблемні питання*

Київ, 07 липня 2017 р.

Erasmus +

Розроблення освітніх програм: ОСНОВНІ ЧИННИКИ (1)

Складність та відповідальність

- Національна рамка кваліфікацій

Загальні вимоги

- загальні компетентності

Предметна область

- галузеві вимоги (професійні стандарти / стандарти компетентності)

Специфічні вимоги (спеціалізація)

- специфічні галузеві вимоги (специфічні професійні стандарти в рамках певної професії)

Erasmus +

Розроблення освітніх програм: ОСНОВНІ ЧИННИКИ (2)

Erasmus +

із Закону України "Про вищу освіту"

Стаття 10. Стандарти вищої освіти

3. Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) **перелік компетентностей** випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах **результатів навчання**;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Erasmus +

Переваги та проблемні питання

Перевагою є академічна автономія та гнучкість:

- Можливість для ВНЗ самостійно визначати перелік та обсяг навчальних дисциплін, види навчальної роботи, методи демонстрації компетентності, форми контролю тощо;
- Можливість для ВНЗ більш оперативно та з більшим рівнем самостійності реагувати на вимоги сфери праці, формувати нові освітні програми

Проблемним часто є:

- визначення / формулювання предметної області;
- формулювання інтегральної компетентності;
- формулювання компетентностей та результатів навчання

Приклад (проект стандарту)

Об'єкт вивчення – транспортні системи та технології

Теоретичний зміст предметної області - поняття, концепції, принципи та їх використання для пояснення фактів та прогнозування результатів функціонування транспортних технологій

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у галузі транспортних технологій з використанням теорій та методів сучасної транспортної науки на основі системного підходу та з врахуванням невизначеності умов функціонування транспортних систем

Залізничні шляхи? Автомобільні шляхи?

Рухомий склад залізниць?

Системи управління польотами?

Системи управління рухом морських суден?

Системи автоматичної ідентифікації суден (АІС) ?

Інфраструктура морських портів? Інфраструктура аеропортів?

Річкові інформаційні системи (РІС)?

- Перелік – 2015 містить тільки назви галузей знань та спеціальностей;
- Відсутній опис предметних областей / об'єктів діяльності фахівців за усіма спеціальностями на державному рівні;
- Опис предметних областей та об'єктів діяльності формується кожною НМК незалежно від інших

Ризики:

- Предметні області окремих спеціальностей можуть дублюватись або лише частково враховувати вимоги певних професій;
- Окремі професії або види економічної діяльності можуть виявитись "поза межами" нових стандартів вищої освіти

Диспропорції у формуванні спеціальностей:

- Для окремих "споріднених" предметних областей / об'єктів діяльності передбачені декілька спеціальностей;
- Окремі "нові" спеціальності охоплюють суттєво різні професії та стандарти компетентності;
- Перелік – 2015 є не стільки Класифікатором, а де-факто є основою дозвільної системи (ліцензування);
- ВНЗ "автоматично" отримали право на освітню діяльність за будь-якими програмами в межах "нових" (укрупнених) спеціальностей без підтвердження наявності адекватного ресурсного забезпечення

Ризики:

- Системи сертифікації та допуску до окремих регульованих професій стали "нерегульованими"

271 Річковий та морський транспорт

Erasmus +

- Різні рівні складності професійних завдань;
- Різні рівні відповідальності;
- Суттєво різні стандарти компетентності (професійні стандарти)

Erasmus +

Морський транспорт – різні професії

Навігація

- Суттєво різні задачі професійної діяльності
- Суттєво різні стандарти компетентності (професійні стандарти)
- Суттєво різні зміст підготовки та обладнання

Морська інженерія

Erasmus +

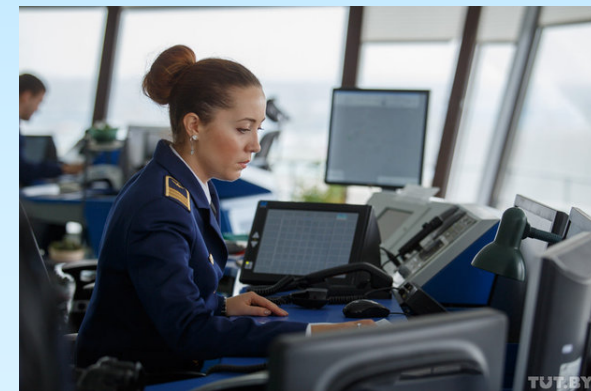
272 Авіаційний транспорт

Льотна експлуатація

- **Різні задачі професійної діяльності;**
- **Різні стандарти компетентності (професійні стандарти)**
- **Різні зміст підготовки та обладнання**

Наземне забезпечення польотів

Erasmus +

Компетентності: загальні та фахові

=== Joke ===

Altitude 11'000 m, message in aircraft

Dear ladies and gentlemen,

This is captain speaking....

Our crew is very good trained in team work...

Not so good in landing,

But we hope landing will be Ok....

Do not worry please

-

255 Озброєння та військова техніка

Erasmus +

Спеціалізації (частково):

- Комплекси та системи озброєння і техніки ракетних військ і артилерії;
- Системи радіоелектронної розвідки;
- Радіоелектронні інформаційні системи, оперативна техніка та спецозброєння;
- Комплекси та системи зенітного озброєння Сухопутних військ;
- Корабельне радіотехнічне озброєння та засоби зв'язку;
- Експлуатація та ремонт бронетанкової техніки та озброєння;
- Корабельне ракетно-артилерійське озброєння
- Берегове ракетно-артилерійське озброєння

Планується:

- Корабельна зброя та засоби навігації;
- Корабельні енергетичні установки

Erasmus +

Предметні області (4)

- Для ряду спеціальностей Переліку-2015 неможливе формування єдиного коректного (адекватного) переліку компетентностей та переліку результатів навчання на рівні стандарту вищої освіти;
- Різні освітні програми в рамках однієї спеціальності Переліку-2015 можуть передбачати суттєво різне ресурсне забезпечення (технологічні вимоги);
- Ліцензія за спеціальністю перестає бути підтвердженням спроможності ВНЗ забезпечити якісну підготовку за будь-якою освітньою програмою в межах спеціальності;
- Вступники (абітурієнти) часто не мають можливості отримати достовірну інформацію про спроможність ВНЗ здійснювати підготовку за задекларованими освітніми програмами

Для регульованих професій необхідні додаткові процедури контролю за змістом та ресурсним забезпеченням освітніх програм

Erasmus +

Приклад – сертифікація моряків (1)

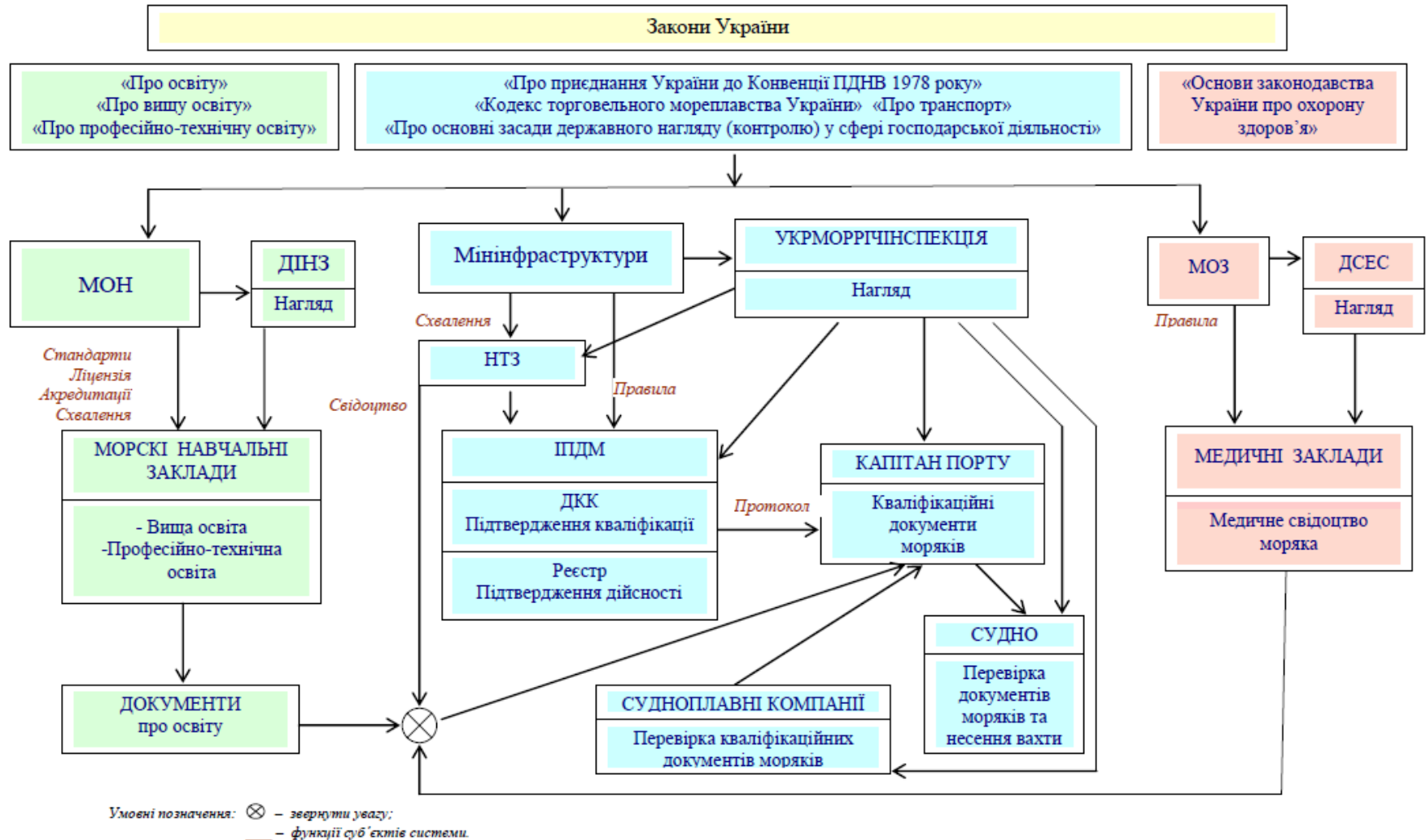
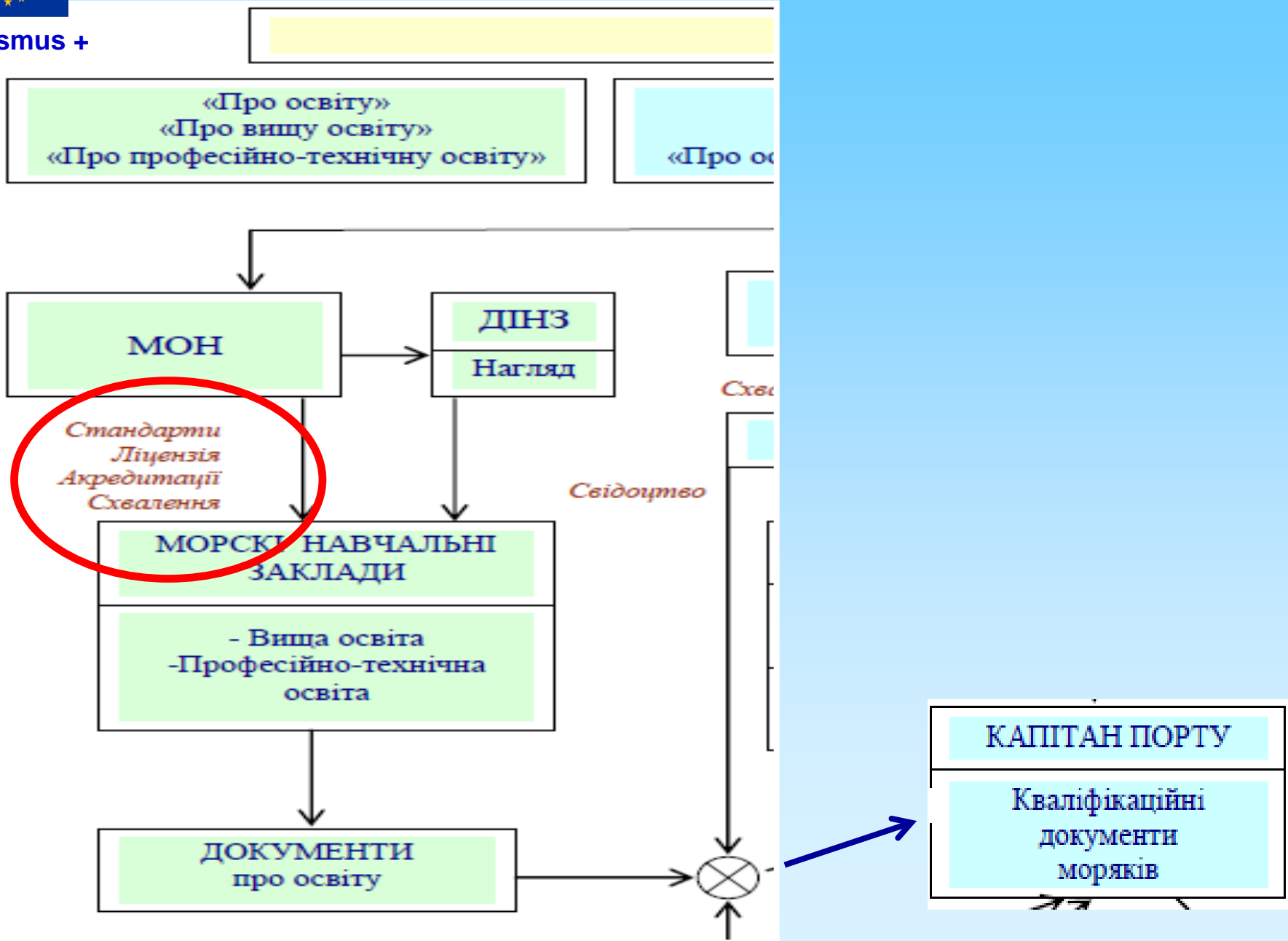

Схема 1. Взаємовідносини між різними міністерствами, відомствами та установами в системі освіти, підготовки, оцінювання компетентності, медичного огляду та дипломування моряків України.

Erasmus +

Приклад – сертифікація моряків (2)

Erasmus +

Кадрове забезпечення освітніх програм

Ліцензійні умови: Наявність у керівника проектної групи (гаранта освітньої програми): наукового ступеня та/або вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю

Спорідненість чи зіставлення?

Приклад – наукові спеціальності

до 2000	2007	2015
05.08.05 "Суднові енергетичні установки"	05.05.05 "Двигуни та енергетичні установки"	142 Енергетичне машинобудування
05.22.20 "Експлуатація та ремонт засобів транспорту"	05.22.20 "Експлуатація та ремонт засобів транспорту"	271 "Річковий та морський транспорт"

Erasmus +

Кадрове забезпечення освітніх програм

Ліцензійні умови: Наявність у керівника проектної групи (гаранта освітньої програми): наукового ступеня та/або вченого звання за відповідною або спорідненою спеціальністю

Спорідненість чи зіставлення?

Приклад – наукові спеціальності

до 2000	2007	2015
05.08.05 "Суднові енергетичні установки"	05.05.05 "Двигуни та енергетичні установки"	142 Енергетичне машинобудування
05.22.20 "Експлуатація та ремонт засобів транспорту"	05.22.20 "Експлуатація та ремонт засобів транспорту"	271 "Річковий та морський транспорт"

Спорідненість визначається на основі таблиць відповідності/ зіставлення ?

Erasmus +

Рівень складності

Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), постанова Кабінету Міністрів України від 20.01.1998 р. N 65 (програми до 2014 року набору включно)

Бакалавр - це освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який здобувпідготовку, фундаментальні та професійно-орієнтовані уміння та знання щодо узагальненого об'єкта праці і **здатний вирішувати типові професійні завдання**

Спеціаліст - це освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який здобув спеціальні уміння та знання, має певний досвід їх застосування **для вирішення складних професійних завдань**

Закон України “Про вищу освіту”

Бакалавр – 6-ий рівень НРК

Здатність розв'язувати **складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності** або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Зіставлення рівнів компетентності

European QFs

Національна рамка кваліфікацій

ОКР / ступені

Level 7
(second cycle EHEA)

Рівень 7 НРК

Магістр
(1,5-2 роки)

Level 6
(first cycle EHEA)

Рівень 6 НРК

Спеціаліст

Бакалавр
(типові завдання)

Level 5
(short cycle EHEA)

Рівень 5 НРК

Молодший
спеціаліст

Зіставлення рівнів компетентності

European QFs

Національна рамка кваліфікацій

ОКР /ступені

Level 7
(second cycle EHEA)

Рівень 7 НРК

Магістр
(1,5-2 роки)

Level 6
(first cycle EHEA)

Рівень 6 НРК

Бакалавр

Level 5
(short cycle EHEA)

Рівень 5 НРК

Молодший
спеціаліст

Erasmus +

Узгодженість із сферою праці

- Більшість бакалаврів починаючи з випуску 2017 року не будуть продовжувати навчання на наступному рівні вищої освіти;
- У сфері праці поки не відбулися зміни, які враховують зміни у структурі ступенів вищої освіти

Класифікатор професій

«4.2 Професіонали

До цього розділу належать професії, що вимагають від працівника кваліфікації за:

- 1) дипломом про повну вищу освіту, що відповідає рівню спеціаліста, магістра;»

Кваліфікаційні характеристики

- Більшість кваліфікаційних характеристик не перероблені та не враховують змін у структурі ступенів вищої освіти

Запровадження освітніх програм за новим Переліком спеціальностей та новою структурою ступенів, автономність ВНЗ у формуванні освітніх програм потребують відповідних змін у нормативно-правовій базі сфери праці, **особливо – для регульованих професій!**

Erasmus +

Дякую за увагу!

В.М. Захарченко

zvn@onma.edu.ua

+38-048-728-31-57